

ТИПОВА ПРОГРАМА вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності 13.00.02 – «Теорія і методика навчання: іноземні мови»

Пояснювальна записка

Вступний іспит до аспірантури зі спеціальності 13.00.02 – Теорія і методика навчання: іноземні мови – має на меті визначення глибини методичної підготовки вступника до аспірантури (далі: ВА), його наукового і культурного світогляду, рівня підготовки до самостійної науково-дослідницької діяльності. Складання вступного іспиту з методики є обов'язковим для вступу до аспірантури.

Для успішного складання іспиту ВА необхідно продемонструвати розуміння ключових проблем історії і сучасного стану викладання іноземних мов в Україні та за рубежом, а також умінь виділяти проблематику в обраній галузі дослідження. Методичні питання мають обґрунтовуватися даними лінгвістики, психології, психолінгвістики, педагогіки.

Особа, що складає вступний іспит, повинна знати програми з іноземних мов для різних типів середніх/вищих навчальних закладів, чинні підручники чи навчально-методичні комплекси з іноземних мов. Крім того, вимагається добре знання публікацій періодики. ВА має продемонструвати як володіння практикою викладання іноземних мов у певному типі навчального закладу, так і вміння викласти ключову проблему свого дослідження.

Типова програма містить питання з проблем загальної і спеціальної методики навчання іноземних мов.

Вступний іспит зі спеціальності 13.00.02 – «Теорія і методика навчання: іноземні мови» покликаний перевірити у ВА:

- рівень сформованості методичної компетенції;
- рівень сформованості загальної іншомовної комунікативної компетенції;
- рівень сформованості професійно орієнтованої комунікативної компетенції;
- рівень сформованості дослідницької компетенції;
- рівень сформованості загальної компетенції.

Для проведення вступного іспиту і захисту наукового реферату створюється державна комісія у складі голови і членів комісії (екзаменаторів з методики викладання іноземних мов).

Комісія створюється щорічно наказом ректора і діє протягом календарного року.

До складання вступного іспиту допускаються ВА, які виконали у повному обсязі програму підготовки з методики викладання іноземних мов освітньо-кваліфікаційних рівнів спеціаліст/магістр.

Вступний іспит проводиться українською та іноземною мовами.

Допуск до вступного іспиту до аспірантури здійсню-

ється за наказом ректора або проректора університету. У разі неприбуття ВА на іспит з поважних причин він може бути допущений ректором університету протягом поточної сесії.

У разі отримання здобувачем незадовільної оцінки повторне складання іспиту протягом поточної сесії не дозволяється. Рішення комісії може бути оскаржене ВА у терміни, встановлені приймальною комісією.

Вступний іспит з методики приймається організовано один раз на рік у вигляді сесії. Строки сесії встановлюються ректором університету. Іноземні громадяни складають вступний іспит на загальних підставах.

1. Вимоги до вступників до аспірантури на вступному іспиті

На вступному іспиті здобувачі повинні продемонструвати глибокі знання теоретичних основ методики викладання іноземних мов, показати володіння методичними вміннями, науковий підхід до розв'язання практичних проблем виховання та освіти учнів і студентів.

Головною вимогою вступного іспиту до рівня теоретичної підготовки ВА є ґрунтовне знання ними провідних концептуальних теорій навчання і виховання, усвідомлення ролі і значення психолого-педагогічних наук в їх майбутній професійній і науковій діяльності. Відповідь ВА на іспиті повинна підтвердити повноту їхніх знань категорійно-понятійного апарату з методики викладання іноземних мов, нових підходів до трактування окремих понять, розуміння їхньої сутності, а також знання фактів, термінології, структур, принципів, законів, закономірностей, методів і засобів навчання.

ВА повинен також продемонструвати здатність аналізувати й будувати реальний навчально-виховний процес з методичної точки зору, показати знання педагогічних і психологічних явищ та процесів, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, методичну грамотність, зокрема сформованість гностичних, конструктивно-планувальних, проектувальних, комунікативно-навчальних і дослідницьких умінь.

2. Порядок проведення, структура, зміст вступного іспиту і критерії оцінювання знань та вмінь вступників до аспірантури

2.1. Порядок проведення вступного іспиту

Вступний іспит зі спеціальності 13.00.02 – «Теорія і методика навчання: іноземні мови» для ВА проводиться відповідно до програми, затвердженої вченою радою КНЛУ.

Вступний іспит проводиться за екзаменаційними білетами.

Вступний іспит складається із двох частин: перша – відповідь на обов'язкові й додаткові питання; друга – захист заздалегідь (за місяць до іспиту) поданого і процензованого реферату.

ВА бере екзаменаційний білет у присутності голови екзаменаційної комісії та членів (екзаменаторів) з методики викладання іноземних мов. Про взятий ВА номер білета робиться запис у протоколі.

Для підготовки відповіді здобувач використовує екзаменаційні бланки, які зберігаються після екзамену протягом року.

Разом з білетом ВА одержує свій реферат і рецензію на нього. Здобувач знайомиться з рецензією і готується до захисту своїх наукових поглядів, викладених у рефераті.

На екзамені ВА дається 1 година на підготовку відповіді та ознайомлення з рецензією на реферат.

Оцінювання відповідей і реферату здійснюється згідно з критеріями, визначеними у програмі вступного іспиту.

Оцінка за іспит виставляється після його закінчення на основі оцінок, отриманих ВА за відповіді на питання білета і захист реферату відповідно до критеріїв, які визначені програмою іспиту.

Оцінки оголошуються головою екзаменаційної комісії в присутності усіх членів (екзаменаторів) комісії і ВА, які складали іспит.

Рівень знань ВА оцінюється за чотирибальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

2.2. Структура і зміст вступного іспиту

Вступний іспит складається із двох частин.

2.2.1. Перша частина іспиту: усні відповіді на питання білету і виконання практичного завдання.

Екзаменаційний білет містить три питання у відповідності до програми. Екзаменатори можуть ставити додаткові запитання лише згідно програми.

Об'єкт контролю – рівень засвоєння теоретичних знань та володіння професійно-методичними вміннями, сформованими у ВА в результаті вивчення обов'язкової програми з методики викладання іноземних мов і культур.

Форма контролю: співбесіда з екзаменаторами, яка передбачає відповідь ВА на питання екзаменаційного білета і виконання практичного завдання.

Приклади теоретичних питань

- Засоби навчання іноземної мови. Вимоги до навчально-методичного комплексу.
- Навчання техніки читання. Методи навчання техніки читання.
- Тестовий контроль у формуванні іншомовної комунікативної компетенції. Типи і види тестових завдань.

Критерії оцінювання:

Відповіді на перше і друге питання оцінюються за критеріями:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість викладу;
- термінологічна коректність;
- науковість.

Приклади практичних завдань

- Наведіть приклад умовно-комунікативної вправи для формування іншомовної компетенції у монологічному мовленні.
- Наведіть приклад комунікативної вправи для формування іншомовної компетенції в діалогічному мовленні.
- Наведіть приклад тестового завдання альтернативного вибору для контролю рівня сформованості вмінь читання.

Критерії оцінювання:

- точність (відповідність інструкції);
- правильність;
- оригінальність.

2.2.3. Друга частина іспиту: усний захист вступником до аспірантури підготовленого наукового реферату з опорою на одержану ним рецензію

Тему реферату ВА обирає самостійно у відповідності до проблеми його дослідження. Підготовлений реферат подається на рецензування за місяць до проведення вступного іспиту.

Форма контролю: співбесіда з екзаменаторами, яка передбачає короткий виклад ВА його поглядів на обрану проблему дослідження і відповіді на зауваження рецензента реферату.

Детальніше дивись підрозділ 5 «Вимоги до реферату для складання вступного іспиту».

2.3. Критерії оцінювання відповідей вступників до аспірантури

Екзаменаційні питання розроблені на основі чинної програми вступного іспиту з дисципліни «Методика викладання іноземних мов» і мають на меті комплексну перевірку теоретичної і практичної підготовленості ВА до реалізації дослідження з методики викладання іноземних мов.

Кожне теоретичне питання оцінюється за такими критеріями.

Оцінка «**відмінно**» виставляється:

- за умови досконального орієнтування ВА у змісті висвітлюваних ним понять, процесів і закономірностей, безпомилкового знання фактологічного матеріалу, а також аргументованої відповіді на всі додаткові запитання;
- за правильне розв'язання практичних завдань, вміння застосувати теоретичні знання, власний педагогічний досвід і навчальні матеріали при вирішенні конкретних питань.

Передбачається, що ВА, який претендує на оцінку «відмінно», здатний вести глибоку і всебічно аргументовану дискусію з будь-якого проблемного питання, винесеного на вступний іспит.

Оцінка «**добре**» виставляється:

- за умови вільного орієнтування ВА у змісті й обсязі висвітлюваних ним понять, процесів і закономірностей, знання основних фактів і документів, здатності відповісти на додаткові запитання;
- за в цілому уміле розв'язання практичних завдань з

допущенням несуттєвих помилок, вміння застосовувати теоретичні знання, власний педагогічний досвід і навчальні матеріали при вирішенні конкретних завдань.

ВА, який претендує на оцінку «добре», досить підготовлений для того, щоб підтримати дискусію з принципових питань, винесених на вступний іспит.

Оцінка «задовільно» виставляється:

- за умови загального орієнтування ВА у змісті й обсязі висвітлюваних ним понять, процесів і закономірностей, неспроможності дати відповідь на всі додаткові питання;
- за розв'язання практичних завдань із суттєвими помилками та неповне розкриття суті проблеми; за досить поверхове застосування теоретичних знань, власного педагогічного досвіду і навчальних матеріалів при вирішенні конкретних завдань.

Передбачається, що ВА, який одержує оцінку «задовільно», поверхово класифікує та узагальнює набуті знання з проблематики вступного іспиту.

Оцінка «незадовільно» виставляється:

- за умови, що здобувач не орієнтується у змісті й обсязі висвітлюваних ним понять, процесів і закономірностей, не знає основного фактологічного матеріалу або ж у своїй відповіді неправильно тлумачить базисні поняття, наводить перекручені формулювання чи хибний фактологічний матеріал;
- за неправильне розв'язання практичних завдань; невміння застосовувати теоретичні знання, власний педагогічний досвід і навчальні матеріали при вирішенні конкретних завдань.

Критерії оцінювання реферату дивись у розділі 5 «Вимоги до реферату для складання вступного іспиту».

2.4. Критерії комплексного оцінювання відповідей вступників до аспірантури на вступному іспиті

Складниками підсумкового оцінювання є:

- оцінка за відповіді на теоретичні питання;
- оцінка за виконання практичного завдання;
- оцінка за реферат.

Підсумкова оцінка за три складники вступного іспиту

Оцінка «відмінно» ставиться:

- за умови одержання ВА двох оцінок «5» за відповіді на теоретичні питання і виконання практичного завдання та оцінки «5» або «4» за реферат.

Оцінка «добре» виставляється:

- за умови одержання ВА оцінок «4» і «5», або двох оцінок «4» за відповіді на теоретичні питання і виконання практичного завдання та оцінки «4» за реферат.

Оцінка «задовільно» виставляється:

- за умови одержання ВА оцінки «3» хоча б за один із компонентів іспиту.

Оцінка «незадовільно» виставляється:

- за умови одержання ВА оцінки «2» хоча б за один із компонентів іспиту.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінку знань, виявлених при складанні іспиту, приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. При однаковій кількості голосів голови комісії є вирішальним.

2.5. Зразки екзаменаційних білетів

Міністерство освіти і науки України Київський національний лінгвістичний університет	
Затверджую Проректор з наукової роботи _____/підпис/ «__» _____ 200_р.	
Спеціальність 13.00.02 «Теорія і методика навчання: іноземні мови»	
Навчальний предмет: Методика викладання іноземних мов і культур	
Екзаменаційний білет № __	
1. Експеримент у методиці навчання іноземних мов. Структура, фази, гіпотеза методичного експерименту.	
2. Методика формування іншомовної лексичної компетенції.	
3. Наведіть приклад умовно-мовленевої вправи для формування граматичної компетенції.	
4. Обговорення і захист реферату.	
Затверджено на засіданні кафедри методики викладання іноземних мов	
Протокол № __ від _____ 200_р. Зав. кафедрою _____/підпис/	

Міністерство освіти і науки України Київський національний лінгвістичний університет	
Затверджую Проректор з наукової роботи _____/підпис/ «__» _____ 200_р.	
Спеціальність 13.00.02 «Теорія і методика навчання: іноземні мови»	
Навчальний предмет: Методика викладання іноземних мов і культур	
Екзаменаційний білет № __	
1. Методи дослідження в методиці навчання іноземних мов: вивчення та узагальнення позитивного досвіду роботи вчителів/викладачів, наукове спостереження.	
2. Навчання граматичного матеріалу. Ознайомлення з граматичними структурами пасивного граматичного мінімуму.	
3. Наведіть приклад тестового завдання перехресного вибору з використанням серії малюнків для контролю рівня сформованості лексичних навичок аудіювання.	
4. Обговорення і захист реферату.	
Затверджено на засіданні кафедри методики викладання іноземних мов	
Протокол № __ від _____ 200_р. Зав. кафедрою _____/підпис/	

3. Програма підготовки до вступного іспиту

МОДУЛЬ 1

Теоретичні основи методики навчання іноземних мов

Методика як наука про навчання іноземних мов /ІМ/:

- об'єкт методики навчання ІМ та її місце в системі наук; основні методичні поняття, їх характеристика;
- методи дослідження (ретроспективний критичний аналіз теорії і практики навчання ІМ у вітчизняній та зарубіжній школі, сучасного стану навчання ІМ; наукове спостереження, анкетування, тестування, бесіда, дослідне і пробне навчання; експеримент як основний метод дослідження);
- роль курсу методики навчання ІМ у системі професійної підготовки майбутнього вчителя/викладача ІМ у вищому навчальному закладі;
- зв'язок методики з педагогікою, психологією, лінгвістикою, психолінгвістикою, психофізіологією, характер цих зв'язків.

Цілі навчання іноземних мов у середніх/вищих навчальних закладах:

- формування вторинної мовної особистості, навчання ІМ як оволодіння культурою в чотирьох аспектах: навчальному, пізнавальному, виховному, розвиваючому;
- комплексна реалізація цілей навчання ІМ у середніх/вищих навчальних закладах у процесі навчання ІМ;
- поняття загальної компетенції;
- поняття іншомовної комунікативної компетенції; її структура.

Зміст навчання іноземних мов у середніх/вищих навчальних закладах:

- компоненти змісту навчання ІМ;
- проблема відбору мовного і мовленнєвого матеріалу для комунікативно достатнього рівня володіння ІМ учнями/студентами;
- проблема відбору комунікативних намірів і типових ситуацій спілкування для навчання усного мовлення;
- проблема відбору текстів для навчання читання та аудіювання.

Базові методичні категорії: принцип, метод, методична система, методичний прийом:

- окремі та спеціальні методичні принципи;
- загальнометодичні принципи;
- система принципів як стратегія навчання;
- методи навчання з позиції вчителя та з позиції учня/студента;
- методичний прийом.

Засоби навчання іноземних мов у середніх/вищих навчальних закладах:

- поняття про засоби навчання;
- типи засобів навчання;
- характеристика технічних і нетехнічних засобів навчання.

Характеристика програм з іноземної мови для середніх/вищих навчальних закладів:

- структура програми;
- вимоги програми за ступенями навчання;
- зміст навчального матеріалу, його розподіл по розділах.

Проблема підручника і навчально-методичного комплексу з іноземної мови:

- підручник – основний засіб навчання ІМ;
- проблема створення навчально-методичних комплексів (НМК) з іноземних мов;
- необхідність створення альтернативних НМК для навчання ІМ у середньому/вищому навчальному закладі;
- врахування рідної мови учнів/студентів і національних традицій народу при створенні підручників з ІМ;
- характер творчої діяльності вчителя/викладача при використанні НМК.

Використання технічних засобів зорової і слухової наочності на різних ступенях навчання іноземних мов:

- види технічних засобів зорової і слухової наочності, мета їх використання на різних ступенях навчання іноземних мов;
- методика застосування різних технічних засобів.

Система вправ для навчання іноземної мови:

- вправа як засіб оволодіння мовленнєвими навичками і вміннями;
- класифікація вправ, різні підходи до класифікації, критерії класифікації;
- типи і види вправ, їх організація у комплекси, групи, серії;
- поняття про систему вправ та її компоненти;
- послідовність виконання вправ згідно з етапами формування мовленнєвих навичок і вмінь;
- особливості комунікативних вправ.

Гностичні вміння:

- розкривати й аналізувати основні характеристики методики як науки (предмет методики, його специфіку, понятійно-категорійний апарат, основні методи дослідження);
- опрацювати наукові джерела з теорії методики з метою глибокого осмислення методики як науки та основних напрямів її розвитку;
- аналізувати структуру і зміст програми з іноземної мови для середніх/вищих навчальних закладів різних типів;
- аналізувати структуру і компоненти навчально-методичних комплексів і методичних концепцій, які покладені в їх основу;
- орієнтуватися в кінцевих і проміжних вимогах програми щодо динаміки формування в учнів/студентів іншомовної комунікативної компетенції;
- співвідносити кінцеві цілі навчання і вимоги програми з конкретними умовами навчання в різних типах навчальних закладів;
- аналізувати вправи, які пропонуються в підручнику/навчально-методичному комплексі, визначати їх цілі та режими виконання.

МОДУЛЬ 2

Формування іншомовної комунікативної компетенції

Формування іншомовної граматичної компетенції:

- складники іншомовної граматичної компетенції;
- характеристика граматичної підсистеми іноземної мови;
- цілі і завдання навчання граматики в різних типах навчальних закладів;
- роль граматичних знань у процесі формування іншомовної граматичної компетенції;
- характеристика граматичних навичок у продуктивних і рецептивних видах мовленнєвої діяльності, етапи їх формування;
- вправи для формування іншомовної граматичної компетенції, їх цілі і режими виконання;
- особливості формування іншомовної граматичної компетенції у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Формування іншомовної лексичної компетенції:

- складники іншомовної лексичної компетенції;
- цілі і завдання навчання лексики в різних типах навчальних закладів;
- характеристика лексичної підсистеми іноземної мови;
- активний, пасивний лексичний мінімум і потенційний словник;
- характеристика лексичних навичок у продуктивних і рецептивних видах мовленнєвої діяльності, етапи їх формування;
- прийоми й засоби семантизації нових лексичних одиниць та презентації нового лексичного матеріалу з урахуванням методичної типології лексики;
- вправи для формування іншомовної продуктивної лексичної компетенції, їх цілі і режими виконання;
- вправи для формування потенційного словника учня/студента;
- особливості формування іншомовної лексичної компетенції у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Формування іншомовної фонетичної компетенції:

- складники іншомовної фонетичної компетенції;
- роль і місце інтонаційних і слухо-вимовних навичок у навчанні іноземної мови;
- характеристика фонетичної і фонологічної підсистеми іноземної мови;
- цілі і завдання навчання фонетики;
- роль фонетичних знань у процесі формування іншомовної фонетичної компетенції в учнів і студентів;
- характеристика рецептивних і репродуктивних інтонаційних та слухо-вимовних навичок;
- вправи для формування іншомовної фонетичної компетенції, їх цілі і режими виконання;
- особливості формування іншомовної фонетичної компетенції у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Формування іншомовної компетенції в аудіюванні:

- складники іншомовної компетенції в аудіюванні;

- загальна характеристика аудіювання як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- фактори, що впливають на якість аудіювання;
- цілі і завдання навчання аудіювання;
- класифікація видів аудіювання і типи аудіотекстів;
- вправи для формування іншомовної компетенції в аудіюванні;
- вимоги до текстів для навчання аудіювання;
- особливості формування іншомовної компетенції в аудіюванні у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Формування іншомовної компетенції в говорінні:

- складники іншомовної компетенції в говорінні;
- загальна характеристика говоріння як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- монологічна і діалогічна форми мовлення та їх комунікативні, психологічні й лінгвістичні особливості (у порівнянні);
- цілі і завдання навчання діалогічного і монологічного мовлення;
- функціональні типи монологів і діалогів;
- етапи й одиниці навчання діалогічного і монологічного мовлення;
- вправи та використання різних видів опор у навчанні діалогічного і монологічного мовлення;
- навчально-комунікативна мовленнєва ситуація і способи її створення;
- рольова гра і методика її організації та проведення;
- особливості формування іншомовної компетенції в говорінні у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Формування іншомовної компетенції у читанні:

- складники іншомовної компетенції у читанні;
- загальна характеристика читання як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- фактори, що впливають на якість читання;
- цілі і завдання навчання читання;
- класифікація видів читання і типи текстів для читання;
- вправи для формування іншомовної компетенції в читанні, їх цілі і режими виконання;
- вимоги до текстів для навчання читання;
- особливості формування іншомовної компетенції у читанні у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Формування іншомовної компетенції у письмі:

- складники іншомовної компетенції у письмі;
- загальна характеристика письма як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- цілі і завдання формування іншомовної компетенції у письмі; жанри і типи писемних текстів;
- етапи навчання письма і стандарти створення писемних текстів різних жанрів і типів;
- вправи для формування компетенції у письмі;
- особливості формування іншомовної компетенції у письмі в початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Формування компетенції у перекладі/медіації:

- складники компетенції у перекладі/медіації;

- загальна характеристика перекладу як виду мовленнєвої діяльності та вміння;
- цілі і завдання формування компетенції у перекладі/медіації;
- типи і види перекладу/медіації;
- етапи навчання перекладу/медіації;
- вправи для формування компетенції у перекладі/медіації;
- особливості формування компетенції у перекладі/медіації у початковій, основній і старшій школі та у вищих навчальних закладах.

Гностичні вміння:

- аналізувати навчальний матеріал (програми, граматичний мінімум для середніх/вищих навчальних закладів і способи його організації в підручнику залежно від виду мовленнєвої діяльності);
- визначати й розподіляти граматичний матеріал за рівнем методичних труднощів його засвоєння;
- визначати цілі, завдання і специфіку змісту навчання граматики в середніх/вищих навчальних закладах;
- визначати можливості лексичного наповнення нової граматичної структури з урахуванням засвоєного словника;
- аналізувати засоби наочності при введенні та активізації нової граматичної структури;
- аналізувати граматичні вправи в підручниках; визначати їх цілі і режими виконання;
- аналізувати лексичний мінімум для середніх/вищих навчальних закладів і способи його організації в підручниках;
- класифікувати лексичні одиниці за рівнем методичних труднощів їх засвоєння;
- визначати цілі та специфіку змісту навчання на кожному етапі формування лексичної навички;
- виявляти можливості використання нової лексики в типових граматичних структурах з урахуванням засвоєного граматичного матеріалу;
- аналізувати прийоми і способи семантизації нових лексичних одиниць з урахуванням методичних труднощів їх засвоєння;
- аналізувати лексичні вправи в підручниках, визначати їх цілі і режими виконання; при необхідності спрощувати або ускладнювати способи їх виконання;
- аналізувати фонетичний матеріал навчально-методичних комплексів;
- визначати об'єкти навчання вимови;
- прогнозувати можливі труднощі засвоєння матеріалу з урахуванням рівня мовленнєвої підготовки учнів;
- аналізувати фонетичні вправи, що пропонуються в підручнику, визначати їх цілі і режими виконання;
- аналізувати графічний матеріал навчально-методичних комплексів;
- визначати можливі труднощі засвоєння графічної та орфографічної систем іноземної мови;
- розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо динаміки розвитку в учнів/студентів мовленнєвого вміння аудіювання;
- аналізувати і критично оцінювати навчальний мате-

ріал з урахуванням можливих труднощів його сприймання на слух;

- добирати чи адаптувати аудіотексти з урахуванням рівня підготовки учнів/студентів згідно з цілями їх використання;
- аналізувати мовний і мовленнєвий матеріал для читання з метою виділення в ньому головних об'єктів навчання; прогнозувати можливі труднощі сприймання матеріалу учнями конкретного класу;
- аналізувати зміст навчальних текстів з точки зору їх освітніх і виховних можливостей;
- вимірювати й оцінювати рівень сформованості навичок і вмінь читання;
- співвідносити кінцеві цілі навчання читання і вимоги програми з системою окремих спеціальних цілей навчання згідно з конкретними умовами формування навичок і вмінь читання на різних ступенях навчання;
- аналізувати мовні і психологічні особливості діалогічного й монологічного мовлення;
- визначати сутність діалогічного й монологічного мовлення;
- виділяти й аналізувати мовні і психологічні труднощі оволодіння діалогічним і монологічним мовленням;
- аналізувати вправи для навчання говоріння, які подаються в підручнику;
- аналізувати і практично реалізувати фрагменти уроку/заняття з навчання говоріння;
- визначати складність вправ для навчання говоріння, їх цілі і функції в загальній системі вправ;
- аналізувати мовні і психологічні особливості письма;
- визначати сутність письма;
- виділяти й аналізувати мовні і психологічні труднощі оволодіння письмом;
- аналізувати вправи для навчання письма, які подаються в підручнику;
- аналізувати і практично реалізувати фрагменти уроку/заняття з навчання письма;
- визначати складність вправ для навчання письма, їх цілі і функції у загальній системі вправ;
- аналізувати мовні і психологічні особливості перекладу/медіації;
- визначати сутність перекладу/медіації;
- виділяти й аналізувати мовні і психологічні труднощі оволодіння перекладом/медіацією;
- аналізувати вправи для навчання перекладу/медіації, які подаються у підручнику;
- аналізувати і практично реалізувати фрагменти уроку/заняття з навчання перекладу/медіації;
- визначати складність вправ для навчання перекладу/медіації, їх цілі і функції у загальній системі вправ.

Конструктивно-планувальні вміння:

- добирати й розробляти додаткові граматичні вправи; визначати їх цілі, ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і завдань/заняття;
- планувати й реалізовувати фрагмент уроку/заняття з навчання граматики;

- конкретизувати кінцеву мету програми і формулювати окремі завдання уроку/заняття для розвитку граматичних навичок усного мовлення і читання на різних ступенях навчання з урахуванням результатів попереднього етапу роботи;
- здійснювати відбір, дозування і методичну організацію граматичного матеріалу у мовленнєві зразки і навчально-мовленнєві ситуації з урахуванням специфіки способів та прийомів презентації нового граматичного явища на уроці/занятті;
- застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи введення та активізації нового граматичного матеріалу з урахуванням методичних труднощів його засвоєння;
- відбирати й застосовувати необхідні засоби наочності з метою підвищення ефективності способів і прийомів введення та активізації нового граматичного матеріалу;
- спрощувати або ускладнювати завдання до граматичних вправ, способи їх виконання, замінювати їх при необхідності іншими граматичними вправами;
- визначати умови реальної навчальної ситуації, проектувати і формулювати завдання уроку щодо засвоєння граматичного матеріалу, вибирати оптимальну методичну стратегію їх розв'язання;
- добирати й розробляти додаткові лексичні вправи, визначати їх цілі та ефективні способи і режими виконання відповідно до умов навчання і завдань уроку/заняття;
- критично оцінювати засоби наочності, вибирати відповідну наочність, що допомагає семантизувати й активізувати нові лексичні одиниці;
- усвідомлювати проміжні та кінцеві вимоги програми і планувати окремі завдання уроку/заняття щодо формування лексичних навичок усного мовлення і читання на різних ступенях навчання;
- застосовувати найбільш раціональні прийоми і способи семантизації лексики з урахуванням рівня методичних труднощів її засвоєння;
- добирати, дозувати й методично доцільно організувати лексичний матеріал у мовленнєві зразки і навчально-мовленнєві ситуації з урахуванням обраного способу і прийому семантизації;
- вибирати з матеріалів навчально-методичного комплексу засоби наочності (вербальної або невербальної), створювати при необхідності додаткові засоби наочності для підвищення ефективності обраних способів і прийомів семантизації нової лексики;
- спрощувати або ускладнювати (чи замінювати іншими) завдання до лексичних вправ і способи їх виконання, якщо запропоновані в підручнику вправи не узгоджуються з цілями та умовами навчання;
- добирати й розробляти додаткові фонетичні вправи; організувати послідовне виконання фонетичних вправ відповідно до цілей і завдань уроку/заняття;
- визначати і класифікувати помилки у вимові учнів/студентів;
- методично правильно організувати роботу над виправленням помилок та їх попередженням;
- проводити фонетичну і мовленнєву зарядку;
- планувати й реалізовувати фрагмент уроку/заняття з навчання фонетики;
- формулювати конкретні завдання з урахуванням умов навчання аудіювання на різних відрізках навчального процесу;
- планувати фрагменти уроку/заняття згідно з метою навчання аудіювання на різних ступенях;
- реалізовувати фрагмент навчання аудіювання у практиці навчання;
- раціонально використовувати матеріали навчально-методичних комплексів;
- складати контрольні завдання для визначення рівня володіння учнями/студентами вміннями аудіювання;
- добирати, самостійно розробляти й застосовувати навчальні посібники з метою формування навичок техніки читання і письма;
- визначати і класифікувати помилки учнів/студентів з техніки читання і письма;
- методично правильно планувати і здійснювати фрагменти уроків/занять з виправлення та попередження помилок учнів/студентів;
- складати контрольні вправи для визначення рівня володіння учнями/студентами навичками техніки читання і письма;
- прогнозувати можливі труднощі сприймання графічного матеріалу учнями/студентами і накреслювати шляхи подолання цих труднощів;
- складати додаткові вправи для формування графічних навичок;
- планувати фрагмент уроку згідно з цілями навчання читання і реалізовувати цей фрагмент на уроці/занятті;
- підбирати й адаптувати навчальні тексти з урахуванням реального рівня підготовки учнів/студентів і відповідно до методичних цілей і завдань їх використання;
- добирати й раціонально застосовувати навчально-наочний матеріал;
- складати письмові і контрольні роботи різного призначення;
- виявляти й виправляти помилки у писемному мовленні;
- розуміти кінцеві і проміжні вимоги програми щодо динаміки розвитку діалогічного і монологічного мовлення учнів/студентів;
- формулювати конкретні завдання уроку з урахуванням певних умов навчання;
- здійснювати методичний аналіз мовленнєвого матеріалу з метою виділення в ньому об'єктів навчання;
- прогнозувати можливі труднощі їх засвоєння учнями/студентами в говорінні;
- визначати одиниці навчання діалогу і монологу з різним комунікативним змістом і формою вираження;
- здійснювати й обґрунтовувати вибір і застосування певних прийомів і способів ознайомлення учнів/студентів з новими мовленнєвими формулами діалогу або монологу, представлених у підручнику;
- аналізувати вправи для навчання говоріння, які подаються в підручнику;
- визначати їх цілі та ефективний режим виконання;

МОДУЛЬ 3

Організація навчання іноземної мови у різних типах навчальних закладів

Загальна характеристика процесу навчання іноземної мови у середніх і вищих навчальних закладах на сучасному етапі:

- обов'язковий курс навчання ІМ у середніх/вищих навчальних закладах;
- ступені навчання;
- завдання, особливості, зміст кожного ступеня навчання.

Особливості навчання іноземної мови в початковій школі:

- початковий ступінь і його загальна характеристика;
- вікові особливості школярів 2-4 класів;
- різні підходи до організації навчання різних видів мовленнєвої діяльності на початковому ступені;
- поняття «усне випередження», паралельне навчання усіх видів мовленнєвої діяльності;
- співвідношення усного мовлення, читання і письма;
- форми і прийоми навчання на цьому ступені;
- роль ігрових прийомів.

Особливості навчання іноземної мови в основній школі:

- середній ступінь і його загальна характеристика;
- вікові особливості учнів 5-9 класів;
- організація навчання, форми і прийоми навчання;
- роль самостійної роботи у процесі оволодіння ІМ.

Особливості навчання іноземної мови у старшій школі:

- старший ступінь і його загальна характеристика;
- вікові особливості учнів 10-12 класів;
- співвідношення усного мовлення, читання і письма;
- прийоми і форми навчання;
- самостійна робота учнів з оволодіння ІМ;
- індивідуальний підхід до організації самостійної роботи учнів з ІМ.

Особливості профільного навчання іноземної мови у середніх навчальних закладах:

- типові навчальні плани для організації профільного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах;
- особливості навчання іноземної мови за профілями (універсальним, філологічним, суспільно-гуманітарним та іншими);
- цілі навчання;
- принципи навчання;
- вимоги до рівня володіння іншомовною комунікативною компетенцією;
- навчально-методичне забезпечення.

Особливості навчання іноземної мови у спеціалізованих середніх навчальних закладах з поглибленим вивченням іноземних мов:

- типові навчальні плани;
- цілі навчання;
- зміст навчання;
- принципи навчання;
- вимоги до рівня володіння іншомовною комунікативною компетенцією;
- навчально-методичне забезпечення.

- формулювати навчально-мовленнєві ситуації для навчання діалогічного мовлення та комунікативні завдання для стимулювання монологічного висловлювання учнів/студентів;
- планувати й реалізовувати на уроці/занятті фрагменти з навчання діалогічного і монологічного мовлення;
- дозувати й методично правильно організувати мовленнєвий матеріал у різні типи діалогічних єдностей, мікродіалогів та адекватні їм навчально-мовленнєві ситуації з урахуванням конкретних умов навчання діалогічного мовлення і підготовки учнів/студентів;
- раціонально використовувати різні види опор у навчанні діалогічного й монологічного мовлення залежно від характеру мовленнєвого матеріалу, етапу навчання і виду монологу або типу діалогу;
- орієнтуватися в системі вправ, що розвивають уміння діалогічного або монологічного мовлення;
- добирати необхідні засоби мовної і немовної наочності;
- створювати додаткову наочність для введення навчально-мовленнєвих ситуацій;
- добирати і, в разі необхідності, складати додаткові вправи, визначати послідовність їх виконання відповідно до цілей і завдань уроку/заняття;
- планувати об'єкти контролю мовленнєвих умінь учнів/студентів у говорінні;
- планувати й реалізовувати на уроці/занятті фрагменти з навчання перекладу/медіації;
- дозувати й методично правильно організувати мовленнєвий матеріал з урахуванням конкретних умов навчання перекладу/медіації;
- раціонально використовувати різні види опор у навчанні перекладу/медіації залежно від типу перекладу/медіації;
- добирати необхідні засоби мовної і немовної наочності;
- добирати і, в разі необхідності, складати додаткові вправи, визначати послідовність їх виконання відповідно до цілей і завдань уроку/заняття;
- планувати об'єкти контролю мовленнєвих умінь учнів/студентів у перекладі/медіації.

Комунікативно-навчальні та організаційні вміння:

- раціонально й методично грамотно використовувати матеріали НМК і додаткові навчальні матеріали з метою досягнення цілей уроку/заняття;
- реалізовувати на уроці/занятті соціокультурний, освітній і виховний потенціал мети, змісту уроку/заняття та навчальних матеріалів;
- використовувати реальні і створювати на уроці/занятті навчальні мовленнєві ситуації;
- раціонально використовувати різні види опор у формуванні іншомовних мовних і мовленнєвих компетенцій в залежності від виду компетенції, характеру мовленнєвого матеріалу і ступеня навчання;
- методично грамотно застосовувати необхідні засоби наочності та технічні засоби навчання;
- методично грамотно проводити навчальні і рольові ігри, проекти;
- раціонально поєднувати на уроці/занятті колективні та індивідуальні форми роботи.

Особливості навчання іноземної мови студентів мовних спеціальностей:

- ступені навчання і їх загальна характеристика;
- вікові особливості студентів;
- інтегроване й аспектне навчання ІМ;
- прийоми і форми навчання;
- кредитно-модульна організація навчального процесу.

Особливості навчання другої іноземної мови у середніх/вищих навчальних закладах:

- типові навчальні плани;
- цілі навчання;
- зміст навчання;
- принципи навчання;
- вимоги до рівня володіння іншомовною комунікативною компетенцією;
- навчально-методичне забезпечення.

Урок/заняття як основна форма навчально-виховного процесу з іноземної мови:

- специфіка уроку/заняття, вимоги до сучасного уроку/заняття іноземної мови;
- форми роботи вчителя/викладача та учнів/студентів на уроці/занятті; переваги колективних форм роботи;
- типологія уроків/занять ІМ, різні точки зору на типологію уроків/занять;
- структура уроку/заняття ІМ: функції учителя/викладача на уроці/занятті.

Планування навчального процесу з іноземної мови:

- типи і види планів;
- структура планів; компоненти й етапи плану уроку/заняття;
- особливості планування на різних ступенях навчання в різних типах навчальних закладів.

Організація і реалізація контролю на уроках/заняттях іноземної мови:

- об'єкти і цілі контролю;
- види контролю;
- форми контролю;
- роль поточного й підсумкового контролю у формуванні вмінь аудіювання, діалогічного і монологічного мовлення, читання і письма;
- 12-бальна система оцінювання;
- кредитна система оцінювання (ECTS).

Шляхи інтенсифікації навчального процесу з іноземної мови:

- завдання і зміст інтенсифікації навчання;
- прийоми навчання, що дозволяють реалізувати принцип колективної взаємодії;
- індивідуалізація навчання ІМ.

Позакласна/позааудиторна робота з іноземної мови:

- цілі, завдання, форми і зміст позакласної роботи з іноземної мови;
- роль позакласної/позааудиторної роботи з ІМ у підвищенні мотивації учнів/студентів до вивчення предмета «Іноземна мова»;
- види і форми позакласної/позааудиторної роботи з

іноземної мови у навчальних закладах різного типу, її завдання і зміст;

- методика проведення різних форм і видів позакласної/позааудиторної роботи;
- роль кабінету ІМ/ресурсного центру в організації позакласної/позааудиторної роботи з ІМ, його технічне й методичне оснащення.

Гностичні вміння:

Визначати:

- провідні мотиви опанування іноземної мови;
- реальний рівень володіння учнем/студентом окремими видами мовленнєвої діяльності;
- рівень функціонування основних психічних процесів;
- рівень сформованості індивідуального стилю оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю;
- відповідність складності завдання рівню підготовки учня/студента.

Аналізувати:

- типові навчальні плани;
- цілі навчання іноземної мови;
- компоненти змісту навчання;
- спеціальні принципи навчання;
- вимоги до рівня сформованості мовної, мовленнєвої і соціокультурної компетенції;
- структуру і зміст навчально-методичних комплексів.

Конструктивно-планувальні вміння:

- використовувати відповідні теоретичні положення в ході планування конкретного уроку/заняття;
- вивчати і враховувати конкретні умови навчання;
- критично оцінювати й використовувати методичні рекомендації щодо планування уроку/заняття, запропоновані в підручниках, навчально-методичних посібниках, книжках для учителя;
- самостійно планувати урок/заняття або серії уроків/занять відповідно до тематичного плану;
- визначати цілі та завдання уроку/заняття або серії уроків/занять;
- добирати, визначати перспективи і застосовувати на уроці/занятті різні засоби наочності, додаткові навчальні матеріали, технічні засоби навчання;
- проектувати кінцевий результат уроку/заняття, серії уроків/занять за темою (циклом) і визначати об'єкти, способи і засоби підсумкового контролю і критерії оцінки.

Реалізовувати:

- індивідуалізований контроль рівня сформованості мовленнєвих навичок і вмінь;
- цілеспрямоване формування внутрішніх мотивів оволодіння іноземною мовою;
- адаптацію навчальних завдань до рівня володіння учнями/студентами іншомовною комунікативною компетенцією;
- цілеспрямоване усунення прогалин у підготовці учня/студента;
- адаптацію запропонованих учневі/студентові завдань до рівня функціонування його психічних процесів;

МОДУЛЬ 4

Методи навчання іноземних мов

- цілеспрямований розвиток недостатньо розвинених пізнавальних процесів;
- активізацію емоційно-вольової сфери учнів/студентів;
- добирати прийоми навчання, що дозволяють реалізувати принцип колективної взаємодії;
- розробляти вправи з використанням рольової гри;
- орієнтуватися в системі усього навчально-методичного комплексу для кожного класу/курсу, у принципах розподілу та організації навчального матеріалу в підручнику у межах кожного циклу уроків/занять за певною темою;
- здійснювати перспективне планування і проводити різноманітні форми і види позакласних/позааудиторних занять з іноземної мови;
- визначати цілі позакласної/позааудиторної роботи з іноземної мови;
- добирати необхідний мовний і мовленнєвий матеріал і раціонально використовувати його в ході проведення позакласної/позааудиторної роботи з іноземної мови;
- добирати цінний у пізнавальному і виховному аспектах матеріал для проведення позакласної/позааудиторної роботи з іноземної мови, адаптувати його до цих потреб;
- розробляти сценарії, плани конкретних позакласних/позааудиторних заходів;
- складати фрагменти уроків/занять з використанням прийомів інтенсивного навчання.

Комунікативно-навчальні та організаційні вміння:

- оцінювати й коментувати відповіді учнів/студентів згідно з вимогами програми до кожного виду мовленнєвої діяльності;
- помічати й виправляти помилки учнів/студентів в усному і писемному мовленні, класифікувати їх щодо причин виникнення і реалізовувати заходи щодо їх усунення;
- проводити поточний і підсумковий контроль володіння аудіюванням, діалогічним і монологічним мовленням, читанням і письмом;
- перевіряти й оцінювати письмові контрольні роботи та організувати роботу над помилками;
- вести урок/заняття іноземною мовою, грамотно використовуючи різноманітні вирази класного вжитку і засоби реалізації типових мовленнєвих функцій учителя/викладача (комунікативних намірів);
- встановлювати й підтримувати засобами ІМ різноманітні мовленнєві контакти й атмосферу співпраці з учнями/студентами;
- адаптувати свій іншомовний мовленнєвий досвід до вимог програми відповідного класу/курсу та рівня мовленнєвої підготовки учнів/студентів;
- створювати доброзичливий психологічний клімат на занятті з урахуванням індивідуальних особливостей учнів/студентів;
- застосовувати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої і розумової діяльності учнів/студентів;
- здійснювати на уроці/занятті індивідуальний підхід до учнів/студентів та рівномірно розподіляти свою увагу між учнями/студентами різних рівнів підготовки.

Перекладні методики навчання:

- граматико-перекладний метод;
- текстуально-перекладний метод;
- критичний аналіз перекладних методів;
- еволюція перекладних методів.

Методи періоду Реформи:

- соціальні та економічні передумови виникнення прямих методів Реформи;
- психологічні і лінгвістичні передумови виникнення прямих методів;
- прямі методи в Україні і за кордоном: основні представники цих методів, цілі, зміст, принципи та прийоми навчання;
- варіанти прямих методів і їх критичний аналіз;
- метод Г.Палмера;
- метод М.Уеста;
- неопрямізм; модифіковані варіанти прямого методу.

Методи навчання іноземних мов після другої світової війни:

- соціальні та економічні причини виникнення нових методів навчання;
- психологічні і лінгвістичні передумови виникнення нових методів навчання;
- аудіо-візуальний метод;
- аудіо-лінгвальний метод;
- змішані методи навчання;
- методичні погляди Ч.Фріза і Р.Ладо;
- комунікативні методи навчання;
- інтенсивні методи навчання іноземних мов.

Сучасні методи навчання іноземних мов:

- метод повної фізичної реакції;
- драматико-педагогічний метод;
- «мовчазний метод»;
- груповий метод;
- ігровий метод;
- метод проектів.

Гностичні вміння:

Аналізувати:

- наукові основи методу (соціальні, психологічні, лінгвістичні);
- методичні характеристики методу (мету, зміст, засоби, прийоми навчання);
- назву методу (суттєві характеристики);
- позитивні/негативні риси;
- сфери застосування.

4. Вимоги до реферату для складання вступного іспиту

Реферат до вступного іспиту є завершеним науковим дослідженням теоретико- або теоретико-експериментального характеру, спрямованим на самостійне вирішення дослідного завдання, пов'язаного з певною науковою проблемою.

Теми рефератів обираються ВА на основі розробленого і затвердженого кафедрою методики викладання іноземних мов переліку тем рефератів, а також з урахуванням власних наукових інтересів і професійного досвіду. ВА може також сам запропонувати тему реферату, аргументовано обґрунтувавши доцільність її розробки.

Реферат має бути написаним на актуальну тему, відповідати сучасному етапу науки і практики, завданням, які поставлені перед сучасною методичною наукою.

Текст реферату має засвідчити глибокі знання ВА з обраної проблеми, вміння робити всебічний аналіз наукових джерел з проблеми, визначати своє ставлення, свою позицію, обґрунтовувати свою точку зору, яка повинна базуватися на теоретичній основі і мати практичне підтвердження, а також уміння систематизувати й узагальнювати матеріали дослідження, формулювати висновки і рекомендації, викладати свої думки у логічній послідовності, грамотно.

Форма виконання: реферат-огляд обсягом 24 сторінки комп'ютерного набору через 1,5 інтервала (розмір шрифту 14 у Times New Roman; поля ліворуч, угорі. Внизу – 2,5 см, праворуч – 1 см; відступ абзацу – 5 знаків), написаний державною мовою з прикладами на іноземній мові.

Оформлення реферату має відповідати вимогам, які висуваються до наукових праць:

- правильне подання посилань, цитат, висновків;
- поділ тексту на абзаци;
- нумерація сторінок;
- наявність списку використаної літератури, складеного у відповідності до чинних вимог;
- використання публікацій з методики викладання, як мінімум, на двох іноземних мовах.

Термін подання – за місяць до проведення вступного екзамену.

Захист реферату проводиться під час вступного іспиту у присутності екзаменаційної комісії та інших ВА. Для виступу ВА надається до 10 хвилин. У цілому тривалість захисту (виступ, запитання і відповіді на них, коментар до зауважень рецензента), як правило, не повинна перевищувати 20 хвилин.

Під час захисту реферату ВА стисло обґрунтовує вибір теми, її актуальність, мету і завдання, теоретичну і практичну значущість дослідження, чітко формулює основні висновки та рекомендації. При цьому ВА повинен показати ґрунтовні знання першоджерел і наукової літератури з проблем, всебічне володіння матеріалом дослідження, здатність самостійно аналізувати й узагальнювати його результати, висловлювати свої міркування з приводу зроблених критичних зауважень з боку рецензента, Голови і членів екзаменаційної комісії.

Критерії оцінювання рефератів

При оцінюванні захисту реферату екзаменаційна комісія бере до уваги такі фактори:

- якість реферату в цілому (його творчий характер, вміння автора аналізувати теоретичний матеріал, обґрунтованість сформульованих рекомендацій);
- самостійність у розробці проблеми;
- якість оформлення роботи (стиль викладу, грамотність, бібліографія, ілюстративний матеріал);

- рівень виступу ВА (чіткість у формулюванні актуальності, мети і завдань роботи, вміння зробити правильні висновки, культура мовлення);
- оцінку роботи рецензентом.

Оцінка «**відмінно**» виставляється, якщо:

- обґрунтована актуальність теми, тема розкрита повністю, дослідження виконане на високому науково-теоретичному і методичному рівні; одержані результати систематизовані, висновки і рекомендації є переконливими; продемонстровано вільне володіння матеріалом дослідження; оформлення роботи відповідає встановленим вимогам.

Оцінка «**добре**» виставляється, якщо:

- обґрунтована актуальність теми, тема розкрита повністю, дослідження виконане на достатньо високому науково-теоретичному і методичному рівні; одержані результати систематизовані, але висновки не є переконливими, або відсутні рекомендації, або є суттєві зауваження до оформлення роботи.

Оцінка «**задовільно**» виставляється, якщо:

- тема розкрита повністю, але науково-теоретичний і методичний рівень не дуже високий;
- одержані результати систематизовані недостатньо; висновки зроблені непереконливо; під час захисту продемонстровано посередній рівень володіння матеріалом дослідження.

Оцінка «**незадовільно**» виставляється, якщо:

- тема розкрита неповністю, науково-методичний рівень роботи низький; висновки непереконливі; ВА погано володіє матеріалом дослідження, неспроможний відповісти на запитання; є зауваження до оформлення списку літератури.

5. Основна література до вступного іспиту

5.1. Психологія навчання іноземних мов

1. Артемов В.А. Психология обучения иностранным языкам. – М.: Просвещение, 1969. – 278 с.
2. Жинкин Н.И. Речь как проводник информации. – М.: Наука, 1982. – 156 с.
3. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. – М.: Просвещение, 1985. – 159 с.
4. Зимняя И.А. Психология обучения иностранным языкам в школе. – М.: Просвещение, 1991. – 222 с.
5. Зимняя И.А. Психология обучения неродному языку. – М.: Рус.яз., 1989. – 221 с.
6. Клычникова З.И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке. – М.: Просвещение, 1983. – 207 с.
7. Кулиш Л.Ю. Психо-лингвистические аспекты восприятия устной иноязычной речи. – К.: Выща школа, 1982. – 207 с.
8. Леонтьев А.А. Язык, речь, речевая деятельность. – М.: КомКнига, 2007. – 216 с.
9. Черноватый Л.Н. Психоллингвистические основы теории педагогической грамматики. – К.: Основа, 1992. – 245 с.

5.2. Загальна методика навчання іноземних мов

1. Автореферати докторських і кандидатських дисертацій зі спеціальності 13.00.02 «Теорія і методика навчання: іноземні мови».
2. Алхазішвили А.А. Теория и практика обучения устной речи на иностранном языке. – Тбилиси: Ганатлеба, 1984. – 224 с.
3. Бим И.Л. Концепция обучения второму иностранному языку (немецкому на базе английского). – Обнинск: Титул, 2001. – 48 с.
4. Бим И.Л. Методика обучения иностранным языкам как наука и проблемы школьного учебника. – М.: Рус.яз., 1977. – 287 с.
5. Бігич О.Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2004. – 278 с.
6. Бовтенко М.А. Компьютерная лингводидактика. – М.: Изд-во «Флинта», 2005. – 216 с.
7. Бориско Н.Ф. Концепция учебно-методического комплекса для практической языковой подготовки учителей немецкого языка. – К.: Изд. центр КГЛУ, 1999. – 268 с.
8. Вайсбурд М.Л. Использование учебно-речевых ситуаций при обучении устной речи на иностранном языке. – Обнинск: Титул, 2001. – 128 с.
9. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам. – М.: АРКТИ, 2004. – 192 с.
10. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика. – М.: Изд. центр «Академия», 2007. – 336 с.
11. Гурвич П.Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранным языкам. – Владимир: ВГПИ, 1980. – 104 с.
12. Европейский языковой портфель (перевод с англ.) / Научн. ред. русск. изд. В.В.Сафонова. – М.: Еврошкола, 1998. – 156 с.
13. Елизарова Г.В. Культура и обучение иностранным языкам. – СПб.: Каро, 2005. – 352 с.
14. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання С.Ю.Ніколаєва. Переклад з англ.. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
15. Иностранные языки в школе: Научно-методический журнал. – Москва.
16. Іноземні мови у навчальних закладах: Науково-методичний журнал. – Київ.
17. Іноземні мови: Науково-методичний журнал. – Київ.
18. Карамышева Т.В. Изучение иностранных языков с помощью компьютера. – СПб.: Изд-во «Союз», 2001. – 191 с.
19. Китайгородская Г.А. Методика интенсивного обучения иностранным языкам. – М.: Высш.шк., 1986. – 103 с.
20. Китайгородская Г.А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1986. – 176 с.
21. Колесникова И.Л., Долгина О.А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков. – СПб.: Русско-Балтийский инф. центр «Блиц», 2001. – 224 с.
22. Коньшева А.В. Игровой метод в обучении иностранному языку. – СПб.: Каро, 2006. – 192 с.
23. Коньшева А.В. Контроль результатов обучения иностранному языку. – СПб.: КАРО, 2004. – 144 с.
24. Коньшева А.В. Организация самостоятельной работы учащихся по иностранному языку. – СПб.: Каро, 2005. – 208 с.
25. Коньшева А.В. Современные методы обучения английскому языку. – Мн.: Тетра Системс, 2004. – 176 с.
26. Коряковцева Н.Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык. – М.: АРКТИ, 2002. – 176 с.
27. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти. 12-бальна система. – К., 2000. – 126 с.
28. Ляховицький М.В. Звукозапис у навчанні іноземних мов. – К.: Рад. школа, 1970. – 239 с.
29. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К., 2002. – 328 с.
30. Мусницкая Е.В. 100 вопросов к себе и ученику. – М.: Дом педагогики, 1996. – 192 с.
31. Найбільш актуальні статті із зарубіжних журналів, в яких публікуються матеріали з методики навчання іноземних мов (Наприклад: «Иностранные языки в школе», «The British Journal of Language Teaching», «English Language Teaching Journal», «Les Langues Modernes», «Die Neueren Sprachen», «TESOL Quarterly»).
32. Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам: Монография. – К.: Выща школа, 1987. – 139 с.
33. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов. – К.: Ленвіт, 2008. – 285 с.
34. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Е.С.Полат. – М.: Изд.центр «Академия», 2002. – 272 с.
35. Общая методика обучения иностранным языкам: Хрестоматия / Сост. Леонтьев А.А. – М.: Рус.яз., 1991. – 360 с.
36. Петрашук О.П. Тестовий контроль у навчанні іноземної мови в середній загальноосвітній школі: Монографія. – К.: Вид.центр КДЛУ, 1999. – 261 с.
37. Підручники і навчально-методичні комплекси з іноземних мов для середніх і вищих навчальних закладів.
38. Програми з іноземних мов для середніх і вищих навчальних закладів.
39. Рапорт И., Сельг Р., Соттер И. Тесты в обучении иностранным языкам в средней школе / Пособие для учителей. – Таллинн, 1987. – 352 с.
40. Сафонова В.В. Обучение языкам международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. – Воронеж: Истоки, 1996. – 237 с.
41. Сердюков П.І. Технологія розробки комп'ютерних програм з іноземних мов. – К.: Ленвіт, 1996. – 111 с.
42. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам. – М.: Астрель, 2008. – 239 с.
43. Соловова Е.Н. Методическая подготовка и переподготовка учителя иностранного языка. – М.: Изд-во «Глосса-Пресс», 2004. – 336 с.

44. Сысоев П.В. Концепция языкового поликультурного образования. – М.: Еврошкола, 2003. – 406 с.
45. Шубин Э.П. Языковая коммуникация и обучение иностранным языкам. – М.: Просвещение, 1972. – 350 с.
46. Щукин А.Н. Лингводидактический энциклопедический словарь. – М.: АСТ «Астрель», 2007. – 746 с.
47. Щукин А.Н. Обучение иностранным языкам: теория и практика. – М.: Филоматис, 2006. – 480 с.
48. Bachman L.F. Fundamental Considerations in Language Testing. – Oxford Univ. Press, 1991. – 408 p.
49. Campbell C., Kryszewska H. Learner-Based Teaching. – Oxford Univ. Press, 1995. – 123 p.
50. Hughes A. Testing for Language Teachers. – Cambridge Univ. Press, 1989. – 172 p.
51. Larsen-Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. – Oxford Univ. Press, 1986. – 142 p.
52. Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics / Richards J., Schmidt R. – Longman, 2002. – 595 p.
53. Morrow K. (ed.) Insights from the Common European Framework. – Oxford: OUP, 2004. – 144 p.
54. Oller J.W. Language Tests at School: A Pragmatic Approach. – London, 1979. – 492 p.
55. Potapova R.K., Shigina E.V. New Information Technologies in Foreign Language Learning Today. – М.: MSLU, 2003. – 189 p.
56. Stern H.H. Fundamental Concepts of Language Teaching. – Oxford Univ. Press, 1996. – 582 p.
57. Underhill N. Testing Spoken Language: a Handbook of Oral Testing Techniques. – Cambridge Univ. Press, 1987. – 117 p.
58. Ur P. A Course in Language Teaching: Practice and Theory. – Cambridge Univ. Press, 1997. – 375 p.
59. Weir C.J. Communicative Language Testing. – Prentice Hall International (U.K.), 1990. – 218 p.
- 5.3. Формування іншомовної комунікативної компетенції**
1. Алхазішвили А.А. Основы овладения устной иностранной речью. – М.: «Просвещение», 1988. – 128 с.
  2. Колкер Я.М., Устинова Е.С., Еналиева Т.М. Практическая методика обучения иностранному языку. – М.: Изд.центр «Академия», 2000. – 264 с.
  3. Мазунова Л.К. Письмо на иностранном языке как предмет обучения. – Уфа: РИО БашГУ, 2004. – 142 с.
  4. Пассов Е.И. Коммуникативное иноязычное образование. – Липецк: ЛГПИ, 1998. – 160 с.
  5. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.
  6. Пассов Е.И. Сорок лет спустя или сто и одна методическая идея. – М.: Глосса-Пресс, 2006. – 240 с.
  7. Пассов Е.И. Теоретические основы обучения иноязычному говорению. – Воронеж: Изд-во Ворон.унта, 1983. – 186 с.
  8. Скалкин В.Л. Обучение диалогической речи. – К.: Рад.шк., 1989. – 158 с.
  9. Скалкин В.Л. Обучение монологическому высказыванию. – К.: Рад.шк., 1983. – 119 с.
  10. Celce-Murcia M., Hilles Sh. Techniques and Resources in Teaching Grammar. – Oxford Univ. Press, 1988. – 189 p.
  11. French Allen V. Techniques in Teaching Vocabulary. – Oxford Univ. Press, 1983. – 136 p.
  12. Klippel F. Keep Talking. – Cambridge Univ. Press, 2004. – 202 p.
  13. Littlewood W. Communicative Language Teaching. – Cambridge Univ. Press, 1991. – 108 p.
  14. Raimes A. Techniques in Teaching Writing. – Oxford Univ. Press, 1983. – 164 p.
  15. Silberstein S. Techniques and Resources in Teaching Reading. – Oxford Univ. Press, 1994. – 125 p.
  16. Willis J. A Framework for Task-Based Learning. – Longman, 2001. – 183 p.
  17. Willis J. Teaching English through English. – Longman, 2005. – 191 p.
- 5.3.1. Формування англомовної комунікативної компетенції**
1. Колкер Я.М., Устинова Е.С. Обучение восприятию на слух английской речи. – М.: Изд.центр «Академия», 2002. – 336 с.
  2. Мильруд Р.П. Методика преподавания английского языка. – М.: Дрофа, 2005. – 253 с.
  3. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: Посібник / Кол. авторів під кер. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2004. – 360 с.
  4. Публікації Ради Європи англійською мовою (<http://www.ecml.at/doccentre/researchdetail.asp?rg=1>).
  5. Скляренко Н.К., Онищенко Е.И., Захарова С.Л. Обучение речевой деятельности на английском языке в школе. – К.: Рад.шк., 1988. – 150 с.
  6. Hadfield J., Hadfield Ch. Introduction to Teaching English. – Oxford: OUP, 2008. – 176 p.
  7. Harmer J. How to Teach English. – Longman, 2004. – 198 p.
  8. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. – Longman, 2004. – 371 p.
  9. Oschepkova T., Prolygyna M., Starkova D. Tech-Pack collection of up-to-date classroom techniques. – М.: Дрофа, 2005. – 381 с.
- 5.3.2. Формування німецькомовної комунікативної компетенції**
1. Бим И.Л. Теория и практика обучения немецкому языку в средней школе. – М.: Просвещение, 1988. – 255 с.
  2. Методика обучения немецкому языку в средней школе / Под ред. В.А.Бухбиндера. – К.: Выща школа, 1984. – 120 с.
  3. Практикум з методики викладання німецької мови у середніх навчальних закладах / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2007. – 288 с.
  4. Публікації Ради Європи німецькою мовою (<http://www.ecml.at/doccentre/researchdetail.asp?rg=1>).
  5. Царькова В.Б. Речевые упражнения на немецком языке. – М.: Просвещение, 1980. – 63 с.
  6. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. – М.: Просвещение, 1986. – 299 с.
- 5.3.3. Формування франкомовної комунікативної компетенції**
1. Андреевская-Левенстерн Л.С. Методика преподава-

- ния французского языка в средней школе. – М.: Просвещение, 1983. – 222 с.
2. Барышников Н.В. Обучение чтению с использованием французско-русского словаря. – М.: Просвещение, 1985. – 110 с.
  3. Золотницкая С.П. Интенсификация учебного процесса на уроках французского языка. – М.: Просвещение, 1979. – 111 с.
  4. Иванова А.М. Обучение письменной речи на французском языке. – М.: Просвещение, 1981. – 127 с.
  5. Миньяр-Белоручев Р.Л. Методика обучения французскому языку. – М.: Просвещение, 1990. – 224 с.
  6. Практикум з методики викладання французької мови: Посібник / Кол. авторів під керівн. С.Ю.Николаєвої. – К.: Ленвіт, 2006. – 430 с.
  7. Публікації Ради Європи французькою мовою (<http://www.ecml.at/doccentre/researchdetail.asp?rg=1>).

5.4. Організація навчання іноземної мови у різних типах навчальних закладів

5.4.1. Особливості навчання іноземної мови у середніх навчальних закладах

1. Бабенко Т.В. Навчання англійської мови в початковій школі. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2002. – 222 с.
2. Барышников Н.В. Методика обучения второму иностранному языку в школе. – М.: Просвещение, 2003. – 159 с.
3. Гальскова Н.Д., Никитенко З.Н. Теория и практика обучения иностранным языкам: Начальная школа. – М.: Айрис-пресс, 2004. – 240 с.
4. Зеня Л.Я. Навчання іноземних мов у старшій профільній школі. – Горлівка: Вид-во ГДПІМБ, 2008. – 340 с.
5. Копылова В.В. Методика проектной работы на уроках английского языка. – М.: Дрофа, 2004. – 95 с.
6. Методика обучения иностранным языкам в начальной и основной общеобразовательной школе / Под ред. В.М.Филатова. – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 416 с.
7. Методика обучения иностранным языкам в средней школе / Отв.ред. М.К.Колкова/. – СПб.: КАРО, 2005. – 224 с.
8. Олійник Т.І. Рольова гра у навчанні англійської мови в 6-8 класах. – К.: Радян.школа, 1992. – 127 с.
9. Пассов Е.И. Урок иностранного языка в средней школе. – М.: Просвещение, 1988. – 223 с.
10. Редько В.Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи. – К.: Генеза, 2007. – 136 с.
11. Рогова Г.В., Верещагина И.Н. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в общеобразовательных учреждениях. – М.: Просвещение, 2000. – 232 с.
12. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. – К.: Ленвіт, 2005. – 208 с.
13. Halliwell S. Teaching English in the Primary Classroom. – Longman, 2004. – 169 p.

5.4.2. Особливості навчання іноземної мови студентів мовних спеціальностей

1. Бердичевский А.Л. Оптимизация системы обучения иностранному языку в педагогическом вузе. – М.: Высш.шк., 1989. – 103 с.

2. Европейский языковой портфель для филологов (преподавателей языка, письменных и устных переводчиков) / Сост. К.М.Ирисханова. – М.: МГЛУ, 2003. – 75 с.
3. Лapidус Б.А. Обучение второму иностранному языку как специальности. – М.: Высш.шк., 1980. – 173 с.
4. Лapidус Б.А. Проблемы содержания обучения языку в языковом вузе. – М.: Высш.шк., 1986. – 144 с.
5. Методика преподавания немецкого языка в педагогическом вузе / А.И.Домашнев, К.Г.Вазбуцкая, Н.Н.Зыкова и др. – М.: Просвещение, 1983. – 223 с.
6. Обучение иностранному языку как специальности / М.К.Бородулина, А.Л.Карлин, А.С.Лурье и др. – М.: Высш.шк., 1982. – 255 с.
7. Розенбаум Е.М. Основы обучения диалогической речи на языковых факультетах педагогических вузов. – М.: Просвещение, 1975. – 125 с.
8. Смелякова Л.П. Художественный текст в обучении иностранным языкам в языковом вузе (Теория и практика отбора). – Санкт-Петербург: Образование, 1992. – 142 с.
9. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти. – К.: Фірма «Інкос», 2006. – 248 с.

5.5. Історія методики навчання іноземних мов

1. Громова О.А. Аудио-визуальный метод и практика его применения. – М.: Высш.шк., 1977. – 100 с.
2. Жлуктенко Ю.О. Навчання іноземних мов за методичною системою Ч.Фріза–Р.Ладо. – К.: Радян. школа, 1969. – 105 с.
3. Миролюбов А.А. История отечественной методики обучения иностранным языкам. – М.: Ступени-Инфра. – М., 2002. – 448 с.
4. Никонова С.М. У истоков советской методики обучения иностранным языкам. – М.: Высш.школа, 1969. – 102 с.
5. Основные направления в методике преподавания иностранных языков в XIX-XX вв. – М.: Педагогика, 1972. – 318 с.
6. Пальмер Г. Усний метод навчання іноземних мов. – К.: Радян. школа, 1964. – 159 с.
7. Раушенбах В.Э. Краткий обзор основных методов преподавания иностранных языков с I по XX век. – М.: Высш.шк., 1971. – 112 с.
8. Рахманов И.В. Очерк по истории методики преподавания новых западно-европейских языков. – М.: Гос. уч. пед. изд-во, 1947. – 196 с.
9. Уэст М. Обучение английскому языку в трудных условиях. – М.: Просвещение, 1966. – 113 с.
10. Brumfit Ch.J. Communicative Methodology in Language Teaching. – Cambridge Univ. Press, 1990. – 166 p.
11. Larsen-Freeman D. Techniques and Principles in Language Teaching. – Oxford Univ. Press, 1986. – 142 p.
12. Palmer H. The Teaching of Oral English. – Л.: Гос.уч.-пед.изд-во, 1963. – 87 с.
13. Richards J.C., Rodgers Th.S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge Univ. Press, 1991. – 170 p.

С.Ю.Николаева (Київ)